

ANAYASA VE YASALAR KARŞISINDA HÜKÜMET

25 Kasım 1966

Geçen yıldaki Meclis toplantılarında da partim çeşitli nedenlerle, örneğin Hükümet programının, bütçenin eleştirisinde, Danıştay kararlarının uygulanmaması konusunda Adalet Partisi iktidarının Anayasa dışına düşme eğiliminde olduğunu belirtmişti. Üzülerek görüyoruz ki, son zamanlarda Başbakanın yaptığı çeşitli konuşmalar ve bunlara eklenen diğer bazı bakanların konuşmaları bu eğilimin kuvvetlenmekte olduğunu göstermektedir.

İki yönden Anayasa dışı eğilimin kuvvetlenmekte olduğunu görüyoruz. Birisi, benden önceki konuşmacıların eleştirdiği halkın direnişe çağrılması konusudur, ikincisi de, emekçi halkın Anayasa güvencesi altındaki haklarını yine Anayasa güvencesi çerçevesi içinde savunan sosyalist akımın ve sosyalist partinin, Anayasaya saygılı bir Başbakanı beklenmeyecek bir sorumsuzlukla suçlanması, komünizmle sosyalizmin dayanaksız, gelişigüzel, keyfi bir biçimde eşitlenmesi ve sosyalist akıma karşı sert önlemlerin alınacağını açıklanması, hatta ezileceğinin ifade edilmesidir. Bu her iki tutum ve sözler Anayasa ile asla bağdaşmaz.

Bu konuda Başbakan, hiç "ihtilâlcı sosyalizm" falan değil, düpedüz, "sosyalizm maskelenmiş komünizmdir" ifadesini kullanıyor. (AP sıralarından "doğru, doğru" sesleri) Adalet Partisi bu konuda bir hayli çelişkiler içindedir. Bir taraftan gazeteciler sorduğu zaman, "Ülkede bir ihtilâl havası var mı?" diye; "Hayır, yasal bir ülkede böyle şey olur mu?" diyor Sayın Başbakan. Ondan sonra en son Adalet Partisi kongresinde güya daha önceki konuşmaları düzeltme amacıyla verdiği uzun nutukta da diyor ki: "Ancak tekrar ifade edelim ki, bugün Türkiye'de yasal düzene karşı, milletin temel hak ve özgürlüklerine karşı belirmiş bir tehlike yoktur. Böyle bir tehlike var diye bundan da söz etmiyoruz."

O zaman insanın aklına şu soru geliyor: Peki öyle ise neden söz ediyorsunuz? Hangi nedenle söz ediyorsunuz? Başbakan buna da yanıt veriyor, diyor ki, "Biz temel hak ve özgürlükler hakkındaki Anayasamızın içerdiği kuralları yinelemekteyiz." Yani Başbakan milleti direnmeye çağırırken ve bunun açıklamasını yaparken Anayasamızın içerdiği kuralları yinelemektedir. Öyle bile olsa bir an için, neden bu son günlerde dokuz konuşmasında, Adalet Partisi kongresinde kuralları yinelemek gerektiğini duyuyor? Nereden gerekti bu dokuz konuşma? Bunun da yanıtını vermek gerekir. Kaldı ki, Başbakanın ele aldığı halkın direnmesi konusu, kendisinin iddia ettiği gibi Anayasamızın başlangıç kısmında sözü edilen halkın direnişi anlayışıyla kesinlikle aynı şey değildir. Tam tersine, yüzde yüz birbirine zıt anlayışlardır. Hep bildiğimiz gibi, AP kongresindeki konuşmasında Sayın Başbakan, halkı, oy verdikleri insanları sonuna kadar savunmaya, oy hakkını bütün sonuçlarıyla korumaya davet ediyor ve diyor ki, "Bunu yapmazsanız, seçtiğiniz insanları birtakım maceracıların

oyuncağı olmaktan hiçbir şey kurtaramaz. O insanları ateşe atmış olursunuz.” Bir an için düşünün; yasal bir Hükümet, elinde Milli Emniyeti var, polisi var, jandarması var, ordusu var ve diyor ki buna karşın seçmenlerine “Siz beni, şu seçtiğiniz insanları korumazsanız bizleri ateşe atmış olursunuz, biz bir oyuncak olmaktan öteye gidemeyiz.” Bu ne biçim bir yasal iktidar ki, kendi ordusuna, polis kuvvetine, Milli Emniyetine, jandarmasına güvenemiyor ve vatandaşlardan böyle bir şeyi istiyor.

Oysa hepimiz biliyoruz ki, Anayasanın başlangıç kısmında söz edilen milletin direnişi anlayışı bu değildir. Orada açıkça deniyor ki, “Anayasa dışı ve hukuk dışı tutum ve davranışlarıyla yasallığını yitirmiş bir iktidara karşı halkın direnişidir.” Oy veren vatandaşın, oy verdiği insanları koruması, direniş hareketiyle koruması değildir. Aksine, oy veren vatandaşın oy verdiği insanlar eğer Anayasa ve hukuk dışı tutum ve davranışlara sapsa onlara karşı Anayasayı savunma anlamında direnmesidir. Sayın Başbakan diyor ki, Batı demokrasilerinde de halkın direnişi bu anlamda. Kesinlikle, Batı demokrasilerinde siyasi ve hukuk literatüründe halkın direnişinden anlaşılan, halkın iktidara karşı direnişidir. Halkın iktidarla beraber kime karşı direnişi zaten söz konusu olabilir? Kime karşı? (*AP Erzurum Milletvekili Turhan Bilgin: “Milletten niye korkuyorsunuz?”*)

Başbakan bu konuya ilk defa İzmir kongresinde bir başka milletten örnek vererek, 200 bin kişinin silahlı savunmasından söz ederek girdi. Bundan sonra “Halk örgütü mü kuruluyor?” söylentileri ortalığı kapladı. İçişleri Bakanı resmen bu hususu yalanladı ve sonra, nihayet dokuz konuşmadan sonra AP Kongresinde Sayın Başbakan, daha önceki söylediklerini düzeltiyormuş gibi, yeniden uzun bir konuşma yaptı ve direniş konusunda uzun uzun durdu. Oysa, bu konuşmayı dikkatle okuduğumuzda görüyoruz ki, “Bu yanlış anlaşıldı, düzeltiyoruz” derken aslında Başbakan yine aynı konuyu doğrulamaktadır. Çünkü ne diyor Başbakan? Halkın direnişini bu şekilde anlattıktan sonra diyor ki, bu cümle belki gözlerden kaçmıştır, “Adalet Partisi en uzak köylerden en büyük şehirlere kadar bu direniş ve uyanık bekçilik anlayışı içinde çalışmaktadır ve çalışmak kararındadır.”

Çok rica ederim, bir parti bu anlayışla çalışıyorsa ve en uzak köyden en büyük şehirlere kadar bir halkın direnmesi ve uyanık bekçiliği anlayışıyla çalışıyorsa, bu ne demektir? Bu demektir ki, halkı en uzak köyden en büyük şehirlere kadar örgütlemek ve belki de silahlandırmaktadır. Bunun başka anlamı yoktur. Başka bir parti bu şekilde konuşuyor mu en uzak köyden en büyük şehre kadar biz halkın bir direnişi anlayışı içinde çalışıyoruz diye. Ve biz, öbür partiler bunu söylesek acaba Hükümetin tavrı ne olur bizim karşımızda? Bu bakımdan, bu cümle aynen diğer cümlelerin taklididir. En uzak köyden en büyük şehre kadar Adalet Partisi kendi liderinin ve Başbakanının sözleriyle halkın direnme ve uyanık bekçilik anlayışı içinde örgütlenmekte ve böyle çalışmaktadır ve bu kararı vermişlerdir. (*Devlet Bakanı Refet Sezgin: “Yalan söylüyorsunuz, konuşma buradadır. Millet bütünlüğünü bozmaya hakkınız yoktur”*) Bütün direniş bölümünü anlattıktan sonra, 25. sayfada ve orada bu direnişin Anayasaya uygun olduğunu söyledikten sonra şöyle diyor: “Adalet Partisi en uzak köyden en büyük şehirlere kadar Türkiye’nin her tarafında Anayasanın kendisine emanet ettiği bu uyanık bekçilik anlayışı içinde çalışmalarına devam edecektir, devam etmek kararındadır.” Sayfa 25. Bütün direniş bölümünden

sonra ve zaten uyanık bekçilikle direniş aynı anlamda, birbirine bağlı. Aynen 25. sayfada, okuyunuz. Uyanık bekçilik ve direniş bir aradadır. Uyanık bekçisi olacak ve direnecek...

Şimdi bu direniş kime karşı olacak? Bir konuşmasına göre asi çetelere karşı, AP kongresindeki konuşmasına göre bir avuç zorbaya karşı. (AP sıralarından gürültüler) İşte, siz bu anlayışta oldukça ve Mecliste bile böyle davrandıkça ki, Anayasanın dışına düşmektesiniz. Ve sizler bu anlayışla Anayasa güvencesi altında olan ve bütün faaliyetlerini Anayasa çerçevesinde yürüten TİP'e karşı davranmaya kalktınız mı işte o zaman yüzde yüz Anayasanın karşısında olacaksınız ve yasallığını yitirmiş bir Hükümet olacaksınız ve o zaman halkın direnme hakkını kullanmak yetkisi olacaktır. Şimdi bir yasal devlet ki, ordusu, jandarması, zabıtası, milli emniyeti olduğu halde böyle bir avuç zorba, asi çeteciler dediklerine karşı milleti [direnişe] çağır-maya kalkıyorsunuz ve o zaman hepimiz biliyoruz bu bir avuç asi ve zorba derken kimi kastettiklerini. ("Komünistleri" 'sesleri) Yok, onları kastetmiyorsunuz. Onları da ayrıca ele alıyorsunuz, sosyalist ve komünistleri birbirine denkleştirerek.

İki yerde direniş ortaya sürülüyor. Hem Başbakan bunu belirtti, hem Başbakanın konuşmasını Senato'da açıklayan Refet Sezgin bunu açıkladı. (Oturumu yöneten Başkanvekili Ahmet Bilgin: "Sayın Behice Boran, konuşma tarzınız doğrudan doğruya adeta bir komünizmin savunması şeklini alıyor. Sizin komünist eğilimli olmadığınıza kesinlikle inanıyoruz. O başka, ama bu komünizm sözünden bu kadar alınmanız da yerinde değil. Lütfen bu şekilde karşılıklı konuşmayın da şu iş doğruya gitsin ve zamanında bunu bitirmiş olalım" AP sıralarından alkışlar.)

Sayın Başkan, benim de sizden bir ricam var, Adalet Partisi mensupları bana doğrudan doğruya "komünist" diye hitap ediyorlar, sizse benim Türkiye İşçi Partili olduğumu biliyorsunuz, neden onlara karşı ihtarda bulunmuyorsunuz? (Başkan: "Soyut komünizmden söz ediyorlar") Hayır efendim, hayır, "Senin gibi komünistler" diyorlar. Hayır, "Sizin gibi, senin gibi komünistler" diyorlar. Soyut komünizmden söz etmiyorlar, Sayın Başkan. (Başkan: "Soyut komünizmden söz edildiği zaman siz onun savunmasını yapıyorsunuz") Bana oturdukları yerden "komünist" diye sataşanları susturun önce. Onları susturmuyorsunuz. Sonra ben sözlerime başlarken dedim, Sayın Başbakan konuşmasında gayet sorumsuzca ve dayanaksız olarak komünizmle sosyalizmi eşitlemiş, "Türkiye'deki sosyalistler, maskeli komünistlerdir" demiş dedim. Bu bakımdan, komünistler adına yaptığı bütün saldırılan sosyalistlere yapıyor, bizlere yapıyor. Ve burada da bana aynı sözcüklerle hücum ediliyor. (Başkan: "Siz niçin üzerinize çekiyorsunuz?") Siz önce bana bir kelimeyle saldırıda bulunan üyeleri susturun, onlara ihtarda bulunun. Bana o biçimde konuşulursa, ben de elbette ki öyle yanıt vereceğim. Siz saldırıyanları susturmuyorsunuz, cevap vereni susturmaya kalkıyorsunuz. Usule aykırı hareket eden ben değilim, oturdukları yerden müdahale edenlerdir. (Başkan: "Usule aykırı hareketten söz etmedim, yalnız biz bu kanıda değiliz, böyle bir sözü siz üzerinize çekmeyin diye rica ettim. Bu ricamı ister kabul edin, ister etmeyin, benim fikrim budur. Siz böyle bir niyette değilseniz, komünizm sözü geçtikçe savunmasına kalkmayın diyoruz. İsterseniz kalkın, bana ne.") Efendim, sizin niyetinizden söz etmiyorum. Burada "Senin gibi komünistlerin başı ezilecektir" deniyor. Duymuyor musunuz bunları? Hâlâ üzerine çekme diyorsunuz,

bana yönelik konuşuyorlar. (AP Aydın Milletvekili Nahit Menteşe: “Komünizm savunması olamaz, bu çatı altında yapılamaz”) Bizim tüzüğümüz, programımız ve beş yıllık çalışmalarımız apaçık ortada. Şimdi direnme hareketi iki durumda öngörülüyor. Birisi işte bir avuç asi çeteci filan denilen kuvvetlere karşı; bir de, ülkede anarşi durumu ortaya çıkarsa o zaman bir direniş hareketi olacakmış.

Sayın Başbakanın sosyalizm hakkında ve sosyalistler hakkında söylediklerine Adalet Partisinin Beyaz Kitabında yazdıklarına bakılınca anlaşılan, bu anarşi durumu dedikleri durumda da hedef alacakları, ülkedeki sosyalist hareket, sosyalist akım ve onun partisi olan TİP, öyle anlaşılıyor. Ve diyor ki Başbakan, hiç çekinmeden Anayasaya saygılı ve sorumlu bir Başbakan nasıl böyle pervasızca konuşur, anlayamam: “Sosyalistler” diyor, dikkat edin sosyalistler diyor, “gülünç olmaktan çıkıp da tehlike haline geldiler mi, ezileceklerdir.” Ezilmekten söz ediyor. Yani bunu şimdi Türkçeye çevirelim, ne demek bu? Yani sosyalist hareket şimdiki gibi ülkede böyle küçük bir hareket olmaktan çıkıp ta kuvvetlenirse ve oy yoluyla, seçimlerle iktidara gelme olasılığı belirirse -ki o zaman onlar için bir tehlike olacaktır- o zaman ezilecekmiş. Bunun Anayasa anlayışı, hukuk anlayışı ve hukuka uygun davranışlarla nasıl ilgisi var? Ve tekrar soruyorum, sorumlu bir Başbakan nasıl böyle konuşabilir? Ülkede Anayasa güvencesi altında bu haklarını kullanarak apaçık ve yasal bir hareket halinde gelişmekte olan bu sosyalist hareket ve onun partisi hakkında nasıl konuşur, sorumlu bir Başbakan?

Şimdi keyfi hareketlere yol açacak birtakım fikirler ileri sürülmektedir. Komünizme aykırı olmayı anladık. Ama bir de Beyaz Kitapta komünizme yönelmiş bazı aşırı akımlardan söz ediliyor. Nedir bunun ölçüsü? Kim verecek hükmü? Bir akım ya Anayasaya uygundur, ya değildir. Ya yasalara uygundur, ya değildir. Tek ölçü bu olabilir. Bunun dışında [bir ölçü koymak] hiçbir iktidarın yetkisi içinde değildir. Kendi sübjektif ölçülerine göre, aşırıdır, aşırı değildir. Komünizm değildir, ama komünizme yönelmiştir gibi şeyler vermek, bu yola sapıldı mı artık o ülkede yasal düzen, Anayasa, hukuk devleti yoktur, keyfilik vardır, keyfe göre hükümler vardır. Aynı şekilde, aşırı akım olamayacağına göre -çünkü objektif ölçüsü yok dediğim gibi- bir akım, bir hareket, bir parti ya Anayasaya ve yasalara uygundur ya değildir. Anayasa özgürlüklerinin kötüye kullanımı diye de bir şey olamaz. Kullanılan hak ve özgürlükler, Anayasanın verdiği hak ve özgürlüklerse, o zaman Anayasaya aykırılık, Anayasanın verdiği hak ve özgürlükler kullanılarak olmaz. Anayasanın vermediği, bunun dışına çıkan hak ve özgürlükler kullanılarak ancak Anayasaya aykırı olunabilir. Hem ben bir hak ve özgürlük kullanıyorum, bu Anayasanın verdiği hak ve özgürlük, sonra da o Anayasanın verdiği hak ve özgürlüğü kullanmam Anayasaya aykırı oluyor. Böyle saçmalık, böyle mantıksızlık olmaz. Anayasanın verdiği hak ve özgürlüklerin dışına çıkarak, onlardan başka hak ve özgürlükler iddia edip kullanarak Anayasanın dışına çıkılabilir ancak.

Bir de, meşruluk konusuna gelmeden şuna da değineyim. Daima birlik, huzur ve kardeşlikten söz eden Adalet Partisi ve sosyalistleri sınıf kavgalarını körüklemekle suçlayan Adalet Partisi, öyle görülüyor ki işine geldiği zaman, kendisi en keskin sınıf mücadelesini, yani bir silahlı direnme hareketini, refah içindeki zümrelerin dahi hoş göremeyeceği derecede körüklemektedir. Bu anarşi durumu söz konusu

olursaymış, Sayın Başbakanın deyimiyle refah içindeki zümreler, Refet Sezgin'in deyimiyle ekonomik yönden kuvvetli sınıflar demokrasinin güvencesi olacaktır ve bu sözlere birkaç ay önce yine aynı partinin bakanlarından Sayın Mehmet Turgut'un söylediği sözler de eklenince, "Sizin olan malın sizde kalması, sizin olan malın torunlarınıza kadar geçebilmesi için örgütlenin, mücadele edin" sözü de buna eklenince, görülüyor ki, Hükümet kendisi sınıfları birbirine düşürme, tahrik etme durumundadır. Hem de direniş hareketlerini, silahlı direnmeleri tahrik edecek dereceye vardırmıştır bu işi.

*

[9 Aralık 1966]

Anayasanın temel hak ve özgürlüklerinin kullanılması konusunda, Hükümetin izlediği politika hakkında bir genel görüşme açılması önermesini partimiz desteklemektedir. Çünkü pazartesi günü konuşmamda ayrıntılarıyla açıklamaya çalıştığım gibi, Sayın Başbakan gerek Adalet Partisinin il kongrelerinde ve gerekse Partisinin Büyük Kongresinde yaptığı konuşmalarda, Anayasaya saygılı ve sorumluluk duygusuna sahip olması gereken bir Başbakandan beklenmeyecek bir sorumsuzlukla, ülkeyi bir iç çatışma ortamına sürükleyen ifadelerde bulunmuşlardır. Böylece Anayasaya tamamen aykırı, tehlikeli bir tutum içine girmiştir. Sayın Başbakanın sözleri 4 nokta halinde özetlenebilir:

Birincisi, halkı, daha doğrusu Adalet Partisine oy vermiş olan vatandaşları, açıkça bir direniş hareketine çağırmıştır ve partisinin bu direniş anlayışı içinde çalıştığını ve çalışmak kararında olduğunu belirtmiştir.

İkincisi, bu direniş hareketinin, asi çetelere veya bir avuç zorbaya karşı olacağını belirtmiştir. Oysa, hepimizin bildiği gibi asıl gösterilmek istenen hedef, ordudan gelebilecek bir harektir.

Üçüncüsü, yine Sayın Başbakan bulunduğu yerin sorumluluğunu tümüyle unutarak, Anayasa güvencesi altında bulunan sosyalist hareket ve sosyalistlere karşı, haksız ve yası dışı saldırılarda bulunmuştur. Sosyalizmin tehlikeli, yani güçlü ve iktidara aday duruma gelmesi halinde ezileceğini açıkça söylemiştir. Bir hukuk devletinin Hükümet Başkanı böyle konuşamaz. Bu sözlerin hesabını vermek, açıklamasını yapmak durumundadır.

Dördüncüsü, Hükümet Başkanı kendisince demokrasinin, ama aslında bugünkü bozuk düzenin güvencesini refah içindeki veya ekonomik yönden güçlü sınıflarda görmektedir. Bir süre önce diğer bir Hükümet üyesinin, Sanayi Bakanının, Odalar Birliğinde özel sektöre hitaben yaptığı konuşmada, özel sektörü, halkın hak ve çıkarlarını savunanlara karşı cihada çağırdığı hatırlanacak olursa ve demin sözünü ettiğim sosyalizme karşı terör hareketine geçme niyeti ve halkı direniş hareketine çağırması da buna eklenince, görülüyor ki, Sayın Başbakan şiddet kullanmaya kadar varacak bir sınıf kavgasını savunmakta ve bir kışkırtıcı durumuna düşmektedir. Bunlar çok ağır söz ve davranışlardır. Hükümet Başkanı Anayasa çerçevesinde sorumlu duruma düşmektedir. Durumun ağırlığı ve tehlikesi bu kadarla da kalmaktadır. Böyle bir direniş hareketi meydana gelse, varlıklı zümreler, Hükümetin

de desteğiyle, emekçi halkın örgütlenmesini, onların hakkını savunan sosyalistleri terörle bastırmaya doğru gitse, ülkenin durumu ne olur? Hiç kuşkusuz ki, ülkede bir iç çatışma durumu ortaya çıkar.

Bu durumda dış etkenler de ne olur? Onu da hatırlamak gerekir. Unutmayalım ki, bir 1959 Anlaşması var. Bu anlaşmaya göre, Eisenhower doktrinine dayanarak Birleşik Amerika Türkiye'nin iç işlerine gerektiğinde silahlı müdahalede bulunmak hakkına dahi sahiptir. İki gün önce bir İstanbul gazetesinde çıkan bir habere göre, Ankara'da yüksek rütbeli bir Amerikan subayı "Türkiye'de özgürlük rejimini, gerekirse Türklere karşı da savunuruz" diye açıklamalarda bulunuyormuş. Bütün bu iç ve dış koşullar göz önünde tutulunca, Sayın Başbakanın son haftalardaki demeçlerinin ne kadar ağır ve tehlikeli bir ortam yarattığı açıkça meydana çıkmaktadır. Sayın Başbakanın ve iktidar partisinin böyle Anayasa dışı çizgiye düşmelerinin kanunca başlıca iki nedeni vardır. Birisi, iktidar partisinin öteden beri savunduğu ve geçen yıl da bu Meclis oturumlarında eleştiriye uğrayan meşruluk anlayışıdır. Hiç kuşkusuz, bir iktidarın meşruluğu her şeyden önce ilk ve temel koşul olarak oy çoğunluğuyla, serbest seçimlerle iktidara gelmesine dayanır. Ama oylarla iktidara gelmek, meşruluğun ilk ve temel koşulu olmakla beraber, biricik ve yeterli koşul değildir. Bu şekilde iktidara gelen bir parti ve onun Hükümeti, iktidara geldikten sonra Anayasa ve Anayasa kurumlarına saygılı olmak zorundadır. Bu saygı ve uyumu göstermezse o zaman oy çoğunluğuyla da iktidara gelse meşruluğunu yitirir duruma düşebilir. Sayın Başbakan ise, söz konusu nutuklarından birisinde Anayasa kurumlarının özerkliğinin de göreceli olduğunu ve gerektiğinde bu özerkliklerin Meclisçe, yani Mecliste çoğunluğa sahip olan partice, geri alınabileceğini de söylemiştir. Hatta gazeteciler kendisine Diyanet İşleri Başkanlığına özerklik verilip verilmeyeceğini sorduğu zaman, "Bu bir Anayasa değişikliğini gerektirir konudur, bizim ise Mecliste Anayasayı değiştirecek çoğunluğumuz yoktur" diyerek Anayasayı dahi değiştirmek niyetinde olduğunu açıklamıştır. Dediğim gibi, bir parti oy çoğunluğuyla yasal şekilde iktidara gelmiş olsa dahi, eğer geldikten sonra Anayasa kurumlarına ve Anayasaya saygılı ve uyar olmazsa meşruluğunu yitirme durumuna geçer ve işte ancak Anayasa o zamandır ki, Anayasanın başlangıcında sözü edilen, milletin direnme hakkı, uyanık bekçiliği yürürlüğe girmiş olur.

Sayın Başbakanın ve Hükümetinin Anayasa çizgisinin dışına düşmesinin bir diğer nedeni, onları bu yönde iteleleyen diğer bir etken de kanımızca, iktidar partisinin özel sektörcü felsefesi ve politikasıdır. Özel sektör özgürlüğü genellikle vatandaşın özgürlüğü diye anlaşılıp savunulunca, özel sektörün özgürlüğü genellikle vatandaşın özgürlüğüyle eşitlenince, elbette ki özel sektör adına emekçi kitlelere ve onların hak ve çıkarlarını savunan sosyalistlere karşı terör hareketine geçilmesi doğal, ama Anayasaya tümüyle aykırı bir sonuç olarak belirir. Hükümet bu sakat meşruluk ve direnme anlayışını yavaş yavaş uygulamaya da başlar görünmektedir. Yalnızca iki örnek vermekle yetineceğim.

Birincisi, hep bildiğimiz gibi, birkaç hafta önce Ankara'da yasalara uyan, izni alınmış, emperyalizme karşı bir miting düzenlendi. Bu, Hükümeti temsil eden yetkili makamlardan izin alınarak ve usulüne uygun olarak yapılmış bir mitingti. Hiçbir olay çıkmadan da miting yapıldı ve tamamlandı. Miting bittikten sonradır ki,

ortada görünür bir neden olmadan, polis coplar kullanmaya başladı ve miting dağıldıktan sonra oradan dağılıp Kızılay'a gelen gençlere Kızılay'da, bu defa izinsiz ve yasalara aykırı olarak toplanmış olan gruplar, polis kordonunun arkasında yer alarak ve parktan demir parçaları söküp, dallar kırarak saldırdılar. Bu ikinci toplanan grup yasa dışı bir toplantı yapıyordu ve vakit de geceydi. Polis kordonunun arkasına sığınyor, polisten koruma görüyordu. Görülüyor ki, burada yasal bir mitinge karşı polisler durum alıyor, yasadışı toplantıyı koruyor ve sonra Anayasanın verdiği söz ve toplantı özgürlüğünü, yöntemine göre kullanmış olanlar için Sayın Başbakan, "dalâlet ve hıyanet içindedir" diyor. Anayasaya saygılı ve sorumlu bir Başbakan, Anayasa hakkının usulüne uygun olarak kullanılması halinde bu hakkı kullananlara nasıl olurda, "dalalet ve hıyanet içindedir" diyebilir?

İkinci örnek, Türkiye Milli Talebe Federasyonunun Sakarya'da yaptığı toplantıdır. Bu da usulüne uygun olarak yasal şekilde yapılmıştır. Gazetelerde okuduğumuza göre otobüslerle Ankara'dan adam gönderilmiş, bu yasal kongre basılmış, basanlar karakola alınmış, fakat bunlar hakkında bir işlem yapılmamış, serbest bırakılmış, yaralananlar arasında hastanelik olacak derecede ağır durumda bulunanlar olduğu halde, yetkili makamlar bir kamu davası açmak gereğini görmemişlerdir. Böyle yasal toplantılar, yasadışı ve zorba gruplar tarafından halkın direnişi adına harekete geçirilirse, o zaman bu ülkede meşru bir Hükümet bulunduğundan kuşkuya düşmek hepimizin hakkıdır.

Bütün bunlar çok tehlikeli gelişmelerdir. Hükümet, Anayasanın söz, fikir ve toplantı özgürlüklerinin kullanılmasına tahammül edecektir, tahammül etmesini öğrenecektir. Yine Hükümet, emekçi sınıfların kendi partileri içinde, sosyalist bir parti içinde örgütlenmesine ve Anayasa düzeni içinde, demokratik yollardan iktidar için politik mücadelesini yürütmesine tahammül edecektir.

Burada izninizle biraz sosyal sınıflar üzerinde durmak istiyorum. Gerek Adalet Partisinin "Beyaz Kitap"ında, gerekse önergeyi vermiş olan arkadaşımızın yazısında, memleketin sosyal sınıflara bölündüğü ve bunun tehlikeli olduğu belirtilmektedir. Bir defa şu gerçeğin açıkça bilinmesi gerekir ki, hiçbir kimsenin, hiçbir kurulun iktidarı dahilinde değildir sosyal sınıflar ve sosyal sınıf ayrımları yaratmak. Sosyal sınıflar ve bunlar arasındaki ayrımlar, toplumun objektif koşullarından, sosyal yapısından doğan gerçeklerdir. Böyle olduğu içindir ki, Anayasamızın bütün yapısı ve mantığı, sosyal sınıfların varlığı kuralına dayanır. Anayasamız sosyal sınıfların varlığını kabul eder. Anayasamız sosyal sınıfların hukuk bakımından eşit olması ilkesini kabul eder. Anayasamızın 4 ve 12. maddelerinde egemenliğin hiçbir sosyal sınıfa verilmeyeceği ve yine 14. maddesinde hiçbir sosyal sınıfa ayrıcalık tanınamayacağı hükmünü koyar. Demek ki, sosyal sınıfların varlığını kabul eder ve bunların hukuk bakımından eşitliği hükmünü getirir. Fakat şuna da dikkat etmek gerekir ki, Anayasamız aynı zamanda ekonomik bakımdan sosyal sınıfların fiilen eşit olmadığını da tanır. Sosyal devlet deyimini getiren 2. maddenin gerekçesinde, ekonomik yönden zayıf zümrelerden, kişilerden söz eder. Ekonomik yönden zayıf, başkalarına bağlı zümrelerden, kimselerden söz eder. Demek ki, ekonomik eşitsizliği kabul eder. Zaten 3. bölümde getirilen haklara da baktığımız zaman görürüz ki burada, çalışan sınıflara, yani ekonomik yönden zayıf ve başkalarına bağımlı sınıflara bir-

takım haklar getirmiş ve bu çalışan sınıfların insanca yaşama zorunluluğundan söz etmiştir. Hatta Anayasamızın 57. maddesi, toplu sözleşme ve grev hakkını getirmek suretiyle, Anayasa çerçevesi dahilinde bir sınıf mücadelesini de kabul etmiştir. Çünkü, hepimizin bildiği gibi, grev hakkı bir yaptırımdır, işvereni, işçinin ileri sürdüğü hakları, istekleri kabul etmeye zorlayacak bir yaptırımdır, doğrudan doğruya bir sınıf mücadelesi aracıdır. Tabii, bizde ne yazık ki sosyoloji pek yaygın bir bilim olmadığı için, bizde sınıf mücadelesi deyince hemen akla ihtilal hareketleri gelir. Oysa ihtilal hareketleri sınıf mücadelesinin çok az rastlanan, en keskin ve şiddetli biçimidir. Grev tam anlamıyla bir sınıf mücadelesi aracıdır. Yürüyüşler, mitingler, bildiriler, hepsi birer mücadele aracıdır. Niçin miting yapılır, niçin yürüyüş yapılır, niçin bildiri yayınlanır? Bu demokratik araçlarla iktidar üzerine bir tür politik baskı yapmak, ondan istenilenleri elde etmek için yapılır. Bu bakımdan bir mücadele aracıdır. Böyle olunca, demek ki ülkemizde demokrasinin gelişmesi, bu sınıfların varlığını kabule ve bu sınıflar arasında ekonomik ve fiili eşitsizliğin varlığını kabule dayanır. Bu eşitsizliği gidermek için Anayasa iki önlem almıştır.

Birincisi, devlete 3. bölümde birtakım görevler yüklemiştir. Ama devlet somut bir kavramdır. Somut devleti, seçimlerde iktidarı kazanmış olan partinin oluşturduğu Hükümet temsil eder. Demek ki, Anayasanın devlete yüklediği görevleri, devletin fiilen uygulayabilmesi için emekçi halka, çalışanlara bu hakları tanıyıp verebilmesi için, emekçi sınıfların kendi örgütleri, partileriyle ülkenin politik ve sosyal hayatında ağırlığını duyurabilmesi, Anayasanın kendilerine tanıdığı hakların devlet tarafından verilmesi için, devleti etkileyebilmeleri, hatta çoğunluğu kazanırlarsa, seçimler yoluyla iktidara gelebilmeleri şarttır. Her zaman söylüyoruz, demokrasi bir denge rejimidir, sınıflar arasındaki bir denge rejimidir. Ve bu özellikle sermaye sınıfıyla emekçi sınıflar arasında da bir denge rejimidir. Demokrasi tarihine baktığımız zaman görüyoruz ki, tarihi gelişmede sermaye sınıfları bu dengede önceleri ağır basmıştır, fakat Batının demokratik tarihinde bu gelişme daima emekçi sınıfların yararına bir gelişim ve yön göstermiştir. Anayasamız 3. bölümünde emekçi sınıflara, çalışanlara haklar getirmekle, sosyal devleti, emekçi sınıflar için bu hakları gerçekleştirmek üzere ödevlendirmek suretiyle ve demokratik iktidar mücadelesi aracı olan partileri demokrasinin vazgeçilmez unsurları saymak suretiyle, bu hükümleriyle bizim demokrasimizin de gelişmesinde daima emekçi sınıflardan yana düşünmeyi öngörmüştür. Bu sebeple biz diyoruz ki, Anayasamız sola ve sosyalizme açık bir Anayasadır. Sosyalist bir Anayasadır demiyoruz. Ama emekten yana bu dengenin dönüşmesini ve oluşmasını öngördüğü için, ekonomik bakımdan zayıf ve bağımlı sınıflara haklar ve çıkarlar getirdiği için ve devleti de bir hukuk devleti olarak emekçileri insanca yaşama seviyesine çıkarmakla yükümlü saydığı içindir ki, Anayasamız, demokrasimizin emekçi sınıflardan yana dönüşmesini öngörmüştür ve bunun için de sola, sosyalizme açık bir Anayasadır.

Bu nedenle, ülkede emekçi sınıfların politik, sosyal ve ekonomik haklarına tam sahip çıkmaları, kendi partileri içinde örgütlenerek demokratik yoldan iktidar için mücadeleye girişmeleri, kısacası, ülkemizde sosyalizmin ve sosyalist partinin varlığı Anayasanın güvencesi altındadır. Bütün dünyada, bildiğiniz gibi, faşizm daima önce sol kanada ve sol kanadın en ucundaki örgüte vurmakla başlar. O vurulup alt

edildikten sonradır ki, sıra ortanın solundakilere gelir, sonra ilericilere, sonra demokratik hak ve özgürlükleri içten savunan bütün vatandaşlara gelir ve rejim kimseye göz ve söz açtırmadan kapkaranlık bir Faşizmin kucağına düşer. İşte bütün bu nedenlerle, demokratik hak ve özgürlüklerin kullanılması konusunda Hükümetin izlediği politika hakkında bir genel görüşme açılmasını faydalı buluyor ve bu önergeyi destekliyoruz.

TİP Parlamentoda, Cilt 2, Sayfa 243-252